

พุทธธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของ
โรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง*
BUDDHADHAMMA GOVERNANCE FOR MANAGING INDUSTRIAL PLANTS
OPERATION CONFLICT OF ANG THONG PROVINCIAL INDUSTRIAL OFFICE

ธนภัทร บัวพนัส, บุญตัน ดอกไธสง, สมาน งามสนิท

Thanaphat Buaphanas, Boonton Dockthaisong, Sman Ngamsnit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: top_one@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาการจัดการความขัดแย้ง 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้ง 3. เพื่อนำเสนอพุทธธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน ใช้แบบสอบถามที่มี ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.891 และการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยนำมาสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูปหรือคน เพื่อยืนยันผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.24$) ดังนี้ ด้านการร่วมมือ ด้านการแข่งขัน ด้านการหลีกเลี่ยง ด้านการประนีประนอม และด้านการยอมตาม 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง พบว่า ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม 5 ด้านคือ นิติธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม ความยั่งยืน ความยุติธรรม และประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และหลักสาราณียธรรม 6 ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้ง ทั้ง 6 ด้าน คือ เมตตาเมตตา โทสะเมตตา สติเมตตา ทิฐิเมตตา เมตตา ภาวนากรรม ประพฤติดี และ เมตตาวิจิตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. พุทธธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง พบว่า ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม บูรณาการกับหลักสาราณียธรรม 6 ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ดังนี้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม นิติธรรม ความยุติธรรม ความยั่งยืน

คำสำคัญ: พุทธธรรมาภิบาล; การจัดการความขัดแย้ง; โรงงานอุตสาหกรรม

Abstract

This research article had the following objectives: 1. To study conflict management, 2. To investigate factors influencing conflict management, and 3. To propose Buddhist

*Received June 4, 2025; Revised July 6, 2025; Accepted July 21, 2025

governance for conflict management concerning industrial factory operations at the Ang Thong Provincial Industry Office. The research employed a mixed-methods approach. For the quantitative research, data was collected from a sample of 387 individuals using a questionnaire with an overall reliability coefficient of 0.891. For the qualitative research, in-depth interviews were conducted with 18 key informants, divided into 5 groups. Subsequently, the data obtained from synthesizing the research findings were used in a focus group discussion with 10 participants to confirm the study's results.

The research findings revealed that: 1. Conflict management concerning industrial factory operations at the Ang Thong Provincial Industry Office was, by overall, at a moderate level ($\bar{X}=3.24$). This included aspects of collaboration, competition, avoidance, compromise, and accommodation. 2. Factors influencing conflict management related to industrial factory operations at the Ang Thong Provincial Industry Office showed that five aspects of environmental governance (rule of law, social responsibility, sustainability, fairness, and public participation in problem-solving) had a statistically significant impact at the 0.01 level. Furthermore, the six principles of Saraniya Dhamma (kindness in thought, equal observance of precepts, equal views, kindness in action, good conduct, and kindness in speech) also significantly impacted conflict management across all six aspects at the 0.01 statistical significance level. 3. Buddhist governance for conflict management concerning industrial factory operations at the Ang Thong Provincial Industry Office was found that environmental governance integrated with the six principles of Saraniya Dhamma influenced conflict management in the following ways: public access to information, public participation in problem-solving, transparency, social responsibility, rule of law, fairness, and sustainability.

Keywords: Buddhhadhamma Governance; Conflict Management; Industrial Plants

บทนำ

จังหวัดอ่างทองเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทองเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกระทรวงในการประสาน สนับสนุน ส่งเสริม และกำกับดูแลกิจการด้านอุตสาหกรรมในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การกิจกรรมครอบคลุมถึงการพัฒนาเทคโนโลยี การกำกับตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรงงาน แร่ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมทั้งการประเมินผลตามแผนยุทธศาสตร์ (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง, 2560) โดยมีการจัดโครงสร้างภายในเป็น 4 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มนโยบายและแผนงาน, กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม, กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม, และกลุ่มอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ซึ่งกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมมีหน้าที่หลักในการดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของโรงงาน (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง, 2560) ทั้งนี้ จังหวัดอ่างทองมีโรงงานอุตสาหกรรม 325 โรงงาน แม้จำนวนจะไม่สูงมากเมื่อเทียบกับทั้งประเทศ แต่กลับพบจำนวนเรื่องร้องเรียนจากชุมชนจำนวนมากและหลากหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม การเอารัดเอาเปรียบแรงงาน และความไม่ไว้วางใจจากชุมชน (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง, 2560) ส่งผลให้บทบาทของหน่วยงานในพื้นที่ด้านการจัดการความขัดแย้งระหว่างโรงงานกับชุมชนกลายเป็นประเด็นสำคัญในการสร้างความยั่งยืนร่วมกัน

ความขัดแย้งระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชนในจังหวัดอ่างทองที่ปรากฏชัดที่สุด คือกรณีของบริษัท ไทยเรยอน จำกัด (มหาชน) ซึ่งดำเนินกิจการโดยใช้สารเคมีในการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นจากการระบายก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CS₂) ซึ่งแม้จะมีการลงทุนพัฒนาระบบบำบัดมลพิษ และดำเนินกิจกรรม CSR อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 แต่จำนวนการร้องเรียนจากประชาชนต่อศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดอ่างทองกลับไม่ลดลง โดยในช่วงปี 2563–2567 มีการร้องเรียนรวมถึง 466 ครั้ง (ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดอ่างทอง, 2567) ปัญหากลิ่นเหม็นนั้นยังเป็นเรื่องของการรับรู้ส่วนบุคคล ซึ่งวัดได้ยากในเชิงวิทยาศาสตร์ ทำให้ไม่สามารถหาข้อยุติได้โดยง่าย (ราชบัณฑิตยสภา, 2565) ส่งผลให้ปัญหาลูกกลามกลายเป็นความขัดแย้งในระดับชุมชนและอาจกระทบต่อความสงบสุขในสังคม โดยเฉพาะเมื่อโรงงานมีการจ้างแรงงานในพื้นที่กว่า 900 คน ซึ่งเท่ากับว่ามีประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโรงงานโดยตรงอย่างน้อย 3,600–4,500 คน หากไม่มีแนวทางในการจัดการที่เหมาะสม ปัญหาดังกล่าวอาจลูกกลามกลายเป็นความขัดแย้งเชิงโครงสร้างในระดับจังหวัดได้ (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง, 2567)

การวิจัยในครั้งนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้เพื่อให้การจัดการความขัดแย้งระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชนมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนในระยะยาว งานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ โดยกำหนดตัวแปรอิสระที่สำคัญ 2 ด้าน ได้แก่ หลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม นิติธรรม ความยุติธรรม และความยั่งยืน (โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม, 2553) และ หลักสารานิยธรรม 6 ประการในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย เมตตาภิบาลกรรม เมตตาภิบาลจิตเมตตาภิบาลมโนกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญดา และทิวจิตสามัญญดา ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมความสามัคคี การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และการลดทอนความขัดแย้งในสังคม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2545) โดยตัวแปรอิสระทั้งสองด้านนี้ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ แนวทางการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งอิงตามแบบจำลองของโทมัสและคิลแมน (Thomas & Kilmann, 1974) แบ่งออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ การแข่งขัน (Competing), การหลีกเลี่ยง (Avoiding), การยอมตาม (Accommodating), การประนีประนอม (Compromising), และการร่วมมือ (Collaborating) แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของความขัดแย้งในชุมชนจังหวัดอ่างทอง เพื่อสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาที่มีความสมดุลทั้งในเชิงโครงสร้างและจิตวิญญาณ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของกระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมกับการนำแนวทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะหลักสารานิยธรรม 6 มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้โรงงานได้ประกอบกิจการโรงงานด้วยความยั่งยืนควบคู่กับการเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน และเพื่อให้เกิดความสันติสุข สร้างความสมานฉันท์ และประโยชน์สุขของประชาชนในจังหวัดอ่างทองอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง
3. เพื่อนำเสนอพุทธธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods) โดยผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อสนับสนุนผลจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยเน้นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ภายใต้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวที่ศึกษาสภาพการณ์โดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนโดยรอบโรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบการโรงงานในเขตตำบลจำปาหล่อ, ตำบลโพสะ และตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 11,528 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2566)

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณตามสูตรของ Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่าง เท่ากับ 387 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยกำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาการและมีประสบการณ์โดยตรง ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารกระทรวงอุตสาหกรรม/ผู้บริหารบริษัท จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 ข้าราชการประจำหน่วยงานในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 ภาคประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 4 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 5 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน

2.4 การสนทนากลุ่มเฉพาะจะดำเนินการกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาการและมีประสบการณ์โดยตรง จำนวน 10 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 4 ตอน จำนวน 60 ข้อ ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับบรรณานุกรมสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับหลักสาราณียธรรม 6 ตอนที่ 4 การจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือมาตรวัดแบบ Likert Scale (Likert, 1967) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จากนั้นนำมาหาคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.891

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งเป็น 4 ตอน จำนวน 13 ข้อ ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 คำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยบรรณานุกรมสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 3 คำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสาราณียธรรม 6 ตอนที่ 4 คำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง (จำนวน 5 ข้อ)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากประชาชนโดยรอบโรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบการโรงงานในเขตตำบลจำปาหล่อ ตำบลโพสะ และตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 387 ตัวอย่าง และสัมภาษณ์ จำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่สมบูรณ์จากผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.13$, S.D.=0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ด้านความยุติธรรม ($\bar{X}=3.37$) ด้านความยั่งยืน ($\bar{X}=3.25$) ด้านนิติธรรม ($\bar{X}=3.17$) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X}=3.04$) ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ($\bar{X}=3.08$) ด้านประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X}=3.02$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความโปร่งใส ($\bar{X}=3.00$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง

สมมติฐานที่ 1 ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม นิติธรรม ความยุติธรรม ความยั่งยืน อย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง

ตัวแปรปัจจัยการบริหารจัดการ	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
นิติธรรม (X15)	0.115	0.052	0.177	2.202*	0.028
ความรับผิดชอบต่อสังคม (X14)	0.591	0.049	0.737	12.144**	<.001
ความยั่งยืน (X17)	0.263	0.047	0.351	5.604**	<.001
ความยุติธรรม (X16)	-0.314	0.041	-0.506	-7.580**	<.001
ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (X12)	-0.187	0.039	-0.273	-4.754**	<.001

Multiple R = .666 $R^2 = .444$ Adjusted $R^2 = .436$ Std. Error = .420

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมใน 5 ด้าน ได้แก่ นิติธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม ความยั่งยืน ความยุติธรรม และประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มีผลต่อการจัดการความขัดแย้งมาใช้ในการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีเพียงความโปร่งใส และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งดังกล่าว ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .436 สะท้อนว่า ตัวแปรทั้ง 5 ด้านสามารถร่วมกันทำนายการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทองได้คิดเป็นร้อยละ 43.6 ซึ่งสามารถแสดงผลในรูปของสมการได้ดังนี้

$$\hat{y} = 1.868 + .115X_{15} + .591X_{14} + .263X_{17} - .0314X_{16} + .187X_{12}$$

$$ZY = .177ZX_{15} + .737ZX_{14} + .351ZX_{17} - .506ZX_{16} - .273ZX_{12}$$

สมมติฐานที่ 2 หลักสารณียธรรม 6 ประกอบด้วย เมตตาทกยกรรม ประพฤติดี เมตตาวจกรรม วาจาดี เมตตามโนกรรม ปรรณนาดี สาธารณโกศ การรู้จักแบ่งปัน สีสสามัญญตา อยู่ในกฎระเบียบ และทฤษฎีสามัญญตา เห็นดงาม อย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง

ตารางที่ 2 หลักสารณียธรรม 6 ที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง

ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
เมตตามโนกรรม ปรรณนาดี (X23)	0.167	0.048	0.269	3.470**	0.001
สีสามัญญตา อยู่ในกฎระเบียบ (X25)	0.200	0.046	0.300	4.330**	0.000
ทฤษฎีสามัญญตา เห็นดงาม (X26)	0.257	0.040	0.367	6.438**	0.000
เมตตาทกยกรรม ประพฤติดี (X21)	-0.304	0.043	-0.528	-7.029**	0.000
เมตตาวจกรรม วาจาดี (X22)	0.104	0.036	0.202	2.894**	0.004

Multiple R = .650g R² = .423 Adjusted R² = .415 Std. Error = .428

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักสารณียธรรม 6 ที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ทั้ง 5 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงตามลำดับของสมการดังนี้ เมตตามโนกรรม ปรรณนาดี สีสสามัญญตา อยู่ในกฎระเบียบ ทฤษฎีสามัญญตา เห็นดงาม เมตตาทกยกรรม ประพฤติดี และ เมตตาวจกรรม วาจาดี มีเพียงสาธารณโกศ การรู้จักแบ่งปัน เท่านั้นที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .415 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 5 สามารถร่วมกันทำนายการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทองได้ในสัดส่วนร้อยละ 41.5 ซึ่งสามารถนำเสนอในรูปสมการได้ดังนี้

$$\hat{y} = 1.946 + .167X_{23} + .200X_{25} + .256X_{26} - .304X_{21} + .104X_{22}$$

$$ZY = .269ZX_{23} + .300ZX_{25} + .367ZX_{26} - .528ZX_{21} + .202ZX_{22}$$

3. พุทธธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง พบว่า ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การแข่งขัน การหลีกเลี่ยง การยอมตาม การประนีประนอม การร่วมมือ บูรณาการกับหลักสารณียธรรม 6 ได้แก่ เมตตาทกยกรรม ประพฤติดี เมตตาวจกรรม วาจาดี เมตตามโนกรรม ปรรณนา สาธารณโกศ รู้จักแข่งขัน ช่วยเหลือชุมชน สีสสามัญญตา อยู่ในกฎระเบียบ ทฤษฎีสามัญญตา เห็นดีเห็นงาม ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ดังนี้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม นิติธรรม ความยุติธรรม ความยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อโดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการร่วมมือ ทำงานร่วมชุมชน สร้างกลไกพัฒนาอย่างยั่งยืน รองลงมาคือ ด้านการแข่งขัน เปิดรับความเห็นแข่งขันตามกฎหมายโปร่งใสลดผลกระทบชุมชน ด้านการหลีกเลี่ยง เลี่ยงเผชิญหน้าชะลอโครงการสื่อสารเชิงรุก ด้านการประนีประนอมเจรจาโปร่งใสปรับโครงการทุกฝ่ายยอมรับได้ และด้านการยอมยืดหยุ่นตามชุมชนยอมรับข้อเสนอประโยชน์ร่วม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของทิตาวิรุ เทชะปุระณะ (2564) เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก พบว่า ผลการวิจัยพบว่า บริษัทสหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเข้าร่วมโครงการ CSR-DIW มีการนำหลักการมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมมาใช้อย่างครอบคลุมกว่าบริษัท อีสานพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์ม จำกัด ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชูวงศ์ อุบลี (2558) เรื่อง การจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษาตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ที่เกิดจากปัจจัยหลักคือ ความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ และการทำงานที่ซ้อนทับกัน ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งในหลายพื้นที่ โดยแนวทางการจัดการความขัดแย้งสามารถแบ่งได้เป็นสามระดับ ได้แก่ การเจรจาพูดคุยโดยอาศัยเครือข่าย การใช้กระบวนการทางกฎหมายและการมีส่วนร่วมของชุมชนในระยะยาว และการหลีกเลี่ยงเพื่อควบคุมสถานการณ์ไม่ให้บานปลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิมุข เสมสฤษดิ์ (2567) เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานีดารวจภูธรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สถานีดารวจภูธรฯ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานของสถานีดารวจภูธรฯ มีการพัฒนาในหลายด้าน โดยเน้นชี้ให้เห็นถึงความเข้มแข็งในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และความสามารถในการพัฒนาเจ้าหน้าที่ รวมถึงการสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนในด้านการบริการ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมใน 5 ด้าน ได้แก่ นิติธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม ความยั่งยืน ความยุติธรรม และประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มีผลต่อการจัดการความขัดแย้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีเพียงความโปร่งใส และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งดังกล่าว ผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .436 แสดงว่า การจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ร้อยละ 43.6 สอดคล้องกับงานวิจัยของอริญ พันธ์จินดา (2566) เรื่อง ธรรมชาติของการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทย พบว่า “หลักนิติธรรม” สามารถนำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชนได้จริงบางส่วน แต่ไม่ได้ทั้งหมด ถ้าจะให้ดีต้องเกิดจากสำนึกจะดีกว่าจากสภาพการบังคับตามกฎหมาย โดยต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในหน่วยงานตรวจสอบทั้ง ป.ป.ช. และ สตง. เพื่อให้การนำหลักนิติธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

2.2 ด้านหลักสารถีธรรม 6 ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ทั้ง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ เมตตามโนกรรม สีสสามัญญา ตัญญูสามัญญา เมตตาทายกรรม และเมตตาวจกรรม ตามลำดับ มีเพียงสาธรรณโกศ เท่านั้นที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .423 แสดงว่า หลักสารถีธรรม 6 สามารถร่วมกันทำนายการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ร้อยละ 42.3 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรวิทย์ ญ ะนอง (2566) เรื่อง พุทธบูรณาการหลักสารถีธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า การบริหารจัดการของสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับหลักสารถีธรรม 6 ส่งผลต่อการบริหารจัดการของสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ มี 4 ด้าน แสดงว่า หลักสารถีธรรม 6 สามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการของสมาคมสถาปนิกสยามฯ ได้

3. พุทธธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง พบว่า ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การแข่งขัน การหลีกเลี่ยง การยอมตาม การประนีประนอม การร่วมมือ บูรณาการกับหลักสารถีธรรม 6 ได้แก่ เมตตาทายกรรม ประพฤติ เมตตาวจกรรม วาจาดี เมตตามโนกรรม ปารรณา สาธรรณโกศ รู้จักแข่งขัน ช่วยเหลือชุมชน สีสสามัญญา อยู่ในกฎระเบียบ ตัญญูสามัญญา เห็นดีเห็นงาม ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ดังนี้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม นิติธรรม ความยุติธรรม ความยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของรวิภัทร ประภานัน (2565) เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมเชิงพุทธของผู้ประนีประนอมศาลอาญา พบว่า จริยธรรมของผู้ประนีประนอมศาลอาญา ทั้ง 3 ด้าน ต้องอาศัยหลักการส่งเสริมจริยธรรม 6 ด้านประกอบด้วย การยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติ การให้บริการแก่ประชาชน การยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง การรักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพ และหลักสารถีธรรม 6 ประกอบด้วย เมตตาทายกรรม (การทำความดีต่อกันด้วยความปรารถนาดี) เมตตาวจกรรม (พูดจาด้วยความรัก ความปรารถนาดี) เมตตามโนกรรม (การคิดการมองกันในแง่ดี) สาธรรณโกศ (เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม แบ่งปันผลประโยชน์ด้วยความยุติธรรม) สีสสามัญญา (การปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพกติการ่วมกัน) ตัญญูสามัญญา (มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น)

สรุปผลการวิจัยและองค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับพุทธธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้เกี่ยวกับพุทธธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ได้ดังนี้ จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง” สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นบูรณาการระหว่างหลักการบริหารจัดการภาครัฐด้านสิ่งแวดล้อม กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในมิติความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนในระดับพื้นที่ องค์ความรู้นี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเชื่อมโยงระหว่างหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นโครงสร้างเชิงระบบที่ส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสถานประกอบการ ต่อความเป็นอยู่ของชุมชน กับหลักสารานิยธรรมที่มุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันโดยยึดโยงคุณธรรม ความเมตตา และความเคารพซึ่งกันและกันในระดับบุคคลและองค์กร ซึ่งสามารถอธิบายได้ในสามมิติหลัก ดังนี้

1. ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ระบบความสัมพันธ์ภาคอุตสาหกรรมกับชุมชน ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม คือ แนวทางในการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อชุมชน ทั้งด้านมลภาวะ ความปลอดภัย และการมีส่วนร่วม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ 1. ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย และตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานประกอบการ 2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้ชุมชนสะท้อนความคิดเห็น แจ้งเตือนปัญหา และเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ 3. ความโปร่งใส เน้นการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ เข้าถึงง่าย และตรวจสอบได้ 4. ความรับผิดชอบต่อสังคม สถานประกอบการต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในด้านการเยียวยา และการตอบสนองต่อข้อร้องเรียน 5. นิติธรรม ยึดถือการดำเนินงานตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการตรวจสอบและสื่อสารให้ประชาชนรับรู้ 6. ความยุติธรรม ให้ความสำคัญกับการ

จัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียม พร้อมทั้งส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ในชุมชน 7. ความยั่งยืน มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้สมดุลกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างโรงงานกับชุมชนในระยะยาว

2. หลักสาราณียธรรม พื้นฐานคุณธรรมแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ หลักสาราณียธรรม คือ ธรรมะว่าด้วยการอยู่ร่วมกันโดยสมัครสมานสามัคคี ด้วยความเคารพซึ่งกันและกันในหมู่คณะ ซึ่งเมื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน จะส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่อบอุ่น โปร่งใส และเกื้อกูลกัน

1. เมตตาการุณยธรรม แสดงออกถึงความช่วยเหลือและไม่ตรีจิตต่อกันด้วยการกระทำทางกาย เช่น การช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและชุมชน 2. เมตตาจริยธรรม ใช้คำพูดสุภาพ เกื้อกูล ไม่กล่าวโทษหรือก่อให้เกิดความขัดแย้ง ข้อสัตย์ในการสื่อสาร 3. เมตตาโมกขธรรม มีความปรารถนาดีต่อกันทั้งในความคิด ไม่คิดร้าย ไม่หาว่าดะแวง และมองกันในด้านดี 4. สาธารณโภคี รู้จักแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้มาอย่างเป็นธรรม ไม่แสวงหากำไรฝ่ายเดียว 5. สีสสามัญญตา ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของวินัย มีความประพฤติที่ดี ไม่สร้างความเสียหายแก่หมู่คณะ 6. ทิฏฐิสามัญญตา เคารพความคิดเห็นผู้อื่น เปิดใจรับฟัง และร่วมกันยึดถือหลักการที่เป็นประโยชน์ส่วนรวม การน้อมนำหลักธรรมเหล่านี้มาใช้ในระดับองค์กร จะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกิจ รัฐ และประชาชนให้มีความเข้าใจร่วมกัน ลดความขัดแย้ง และเกิดความสมานฉันท์

3. การจัดการความขัดแย้ง ผลลัพธ์ของพุทธธรรมาภิบาลเชิงปฏิบัติ เมื่อหลักธรรมาภิบาลและสาราณียธรรมได้รับการบูรณาการเข้าสู่แนวทางการบริหารในระดับจังหวัด จะส่งผลให้รูปแบบการจัดการความขัดแย้งมีลักษณะยืดหยุ่น และเหมาะสมกับบริบทของสถานการณ์มากยิ่งขึ้น โดยสามารถจำแนกออกได้เป็น 5 แนวทาง ได้แก่ 1. การแข่งขัน ใช้ในกรณีที่โรงงานจำเป็นต้องยืนหยัดในมาตรฐานด้านความปลอดภัย หรือกฎหมาย โดยมีการสื่อสารอย่างโปร่งใสเพื่อสร้างความเชื่อมั่น 2. การหลีกเลี่ยง ใช้เมื่อต้องรอข้อมูลหรือเวลาที่เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่จะก่อให้เกิดสถานการณ์บานปลาย 3. การยอมตาม ใช้ในกรณีที่ต้องรักษาความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น การปรับแผนผลิตเพื่อลดผลกระทบต่อประชาชน 4. การประนีประนอม ใช้เมื่อทุกฝ่ายยินดีลดเงื่อนไขบางประการ เพื่อหาจุดสมดุลที่สามารถยอมรับร่วมกันได้ 5. การร่วมมือ เป็นกลยุทธ์สูงสุดที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การจัดเวทีสาธารณะ หรือความร่วมมือผ่านคณะกรรมการร่วมภาคี

สรุปองค์ความรู้ จากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด พบว่า “พุทธธรรมาภิบาล” คือองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถใช้เป็นโมเดลการบริหารความขัดแย้งในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างเชิงระบบของภาครัฐกับคุณธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการสื่อสาร การมีส่วนร่วม และการจัดการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมและความยั่งยืน โมเดลนี้สามารถนำไปปรับใช้ในระดับนโยบายหรือในหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องบริหารจัดการข้อขัดแย้งระหว่างรัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นโอกาสของความร่วมมือ และพัฒนาเป็นระบบธรรมาภิบาลเชิงพุทธที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงงานอุตสาหกรรมควรกำหนดนโยบายส่งเสริมธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรม โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับประชาชนในพื้นที่

2. โรงงานอุตสาหกรรมควรพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การจัดเวทีสาธารณะ การรับฟังความคิดเห็น และการมีคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐ โรงงาน และชุมชน

3. โรงงานอุตสาหกรรมควรกำหนดแนวทางแก้ไขข้อร้องเรียนและข้อขัดแย้งอย่างเป็นระบบ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทในการประสานงาน ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้การจัดการความขัดแย้งมีความชัดเจนและยั่งยืน

4. โรงงานควรจัดตั้งหน่วยงานที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านการไกล่เกลี่ย และแก้ไขประเด็นข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับโรงงานในเรื่องข้อกฎหมายและสิ่งแวดล้อม โดยจัดหานักวิชาการนักรัฐศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษาให้หน่วยงานดังกล่าว โดยหน่วยงานนี้จะป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการแก้ปัญหาทั้งประเทศ

5. โรงงานอุตสาหกรรมควรให้ความร่วมมือและสนับสนุนสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ในการจัดการความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงงานในพื้นที่ โดยการจัดให้มีช่องทางสื่อสารและรับเรื่องร้องเรียนที่เข้าถึงง่าย จัดตั้งทีมงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและให้คำแนะนำประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงชุมชน และจัดให้มีกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระดับจังหวัดที่ยุติธรรม พร้อมทั้งติดตามและประเมินผลการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. โรงงานควรสนับสนุนให้ประชาชนยึดมั่นในเป้าหมายของตนเองและลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบในตนเอง

2. โรงงานควรส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง แทนการวางแผนต่อสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวม

3. โรงงานควรส่งเสริมทัศนคติของการยินยลลดทอนความคิดเห็นส่วนตน เพื่อเปิดทางสู่ความร่วมมือและประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย

4. โรงงานควรส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเสียสละเพื่อส่วนรวม อันจะเป็นฐานสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

5. โรงงานควรส่งเสริมการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อร่วมกันหาทางออกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังจังหวัดอื่น ๆ ที่มีบริบททางอุตสาหกรรมคล้ายคลึงกัน เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการประยุกต์ใช้พุทธธรรมาภิบาลในการจัดการความขัดแย้ง และเพิ่มความครอบคลุมของผลการวิจัย

2. ควรศึกษาเชิงลึกในแต่ละหลักธรรมของพุทธธรรมาภิบาลที่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อพัฒนาแนวทางการประยุกต์ใช้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรนำเสนอรูปแบบหรือแนวทางการจัดการความขัดแย้งที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในเชิงนโยบาย พร้อมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการนำนโยบายดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในระดับท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560. (2560, 2 ตุลาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. 134 ตอนที่ 102 ก. หน้า 14.

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (ม.ป.ป.). บริการข้อมูล ข้อมูลโรงงาน ค้นหาโรงงานอุตสาหกรรม. สืบค้น 22 มีนาคม 2567, จาก <https://www.diw.go.th/>

- โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาล สิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม. (2553). คู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- ชูวงศ์ อุบลี. (2558). ศึกษาการจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเขตพื้นที่ตำบลตะเคียนทองอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. วารสารการเมืองการปกครอง, 5(1), 181-195.
- ทิตาวิรี เทศะปุณณะ. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(5), 2039-2050.
- รวีภัทร ประภานัน. (2565). รูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมเชิงพุทธของผู้ประนีประนอมศาลอาญา (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. สืบค้น 5 ตุลาคม 2567, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง. (ม.ป.ป.). 01 เกี่ยวกับสำนักงาน อำนาจหน้าที่. สืบค้น 22 มีนาคม 2567, จาก <https://angthong.industry.go.th/>
- สุรวุฒ ฌ ระนอง. (2566). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิมุข เสมสฤษดิ์. (2567). พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานีดำรงจุกุศลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อรัญ พันธ์มจินดา. (2566). ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทย (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.
- Thomas, K. W., & Kilmann, R. H. (1974). Thomas-Kilman Conflict Mode Instrument. Mountain View, CA: CPP, Inc.
- Yamane, T. (1973). Statistic: An Introductory Analysis (3rd Ed.). New York: Harper and Row.

